

li.remissvar@regeringskansliet.se
li.smf@regeringskansliet.se

Remiss om Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk -

Delbetänkande av 2024 års skogspolitiska utredning

Er beteckning: LI2024/02430 SOU 2024:91

Sammanfattning

2024 års skogspolitiska utredning är den andra utredningen om skog och skogsbruk på fem år. Den förra skogsutredningen, benämnd SOU 2020:73, presenterades i november 2020. Gemensamt för de båda skogsutredningarna är att de konstaterar att de jämställda skogspolitiska målen, produktionsmålet och miljömålet, ska ligga fast.

Ett nödvändigt helhetsperspektiv saknas

Länsstyrelsens övergripande bedömning är att detta delbetänkande saknar det helhetsperspektiv som behövs för att hantera skogsbrukets följder för andra samhällsintressen. Vidare bedömer vi att utredningens slutsatser kommer försvåra Sveriges möjligheter att leva upp till de krav som följer av internationella åtaganden, exempelvis EU-lagstiftning. Detta gör att flera av det stora antal förslag till författningsändringar kopplad till skogsbruket som läggs fram riskerar komma att motverka allmänna och övriga intressen. För att förslagen ska kunna behandlas vidare är det absolut nödvändigt att behandla dessa och ytterligare frågor i ett bredare sammanhang och på ett mycket tydligare sätt belysa de långsiktiga konsekvenserna av rekommenderade förslag. Restaureringsförordningen kommer inom kort att medföra ytterligare justeringar av lagstiftningen kopplad till skogsbruksåtgärder. Detta bör hanteras samordnat. Skogsutredningens förslag i detta delbetänkande behöver dessutom samordnas med den parallella utredningen av avskogningsförordningens krav.

Länsstyrelsens synpunkter sammanfattas nedan i punktform. Synpunkterna utvecklas senare i dokumentet. Utredningens förslag ger en ökad obalans mellan produktion och miljö.

1. Utredningens förslag lägger ett ökat ansvar hos markägare och myndigheter utan att ge rätt förutsättningar.
2. Ädellövskogens naturvärden hotas. Bevarande av natur- och kulturvärden går inte ihop med förslagen i utredningen då bland annat platskontinuitet är en nyckelfråga.
3. Förslagen kopplade till ersättningsfrågorna är rimliga. Inskränkningar i brukandet behöver ersättas.
4. Artskyddsfrågorna. Det saknas heltäckande kunskapsunderlag för genomförandet som säkrar bevarandet av naturvärdena.
5. Ikraftträdandet. Om naturvärdena ska säkras behöver kunskapsunderlag, finansiering med mera vara på plats innan ikraftträdandet kan ske.
6. Flera förslag är otillräckligt eller inte alls konsekvensutredda vad gäller bland annat påverkan på natur- och kulturvärden. Belastningen på myndigheter, markägare och rättsväsendet riskerar att öka kraftigt.

Länsstyrelsen tillstyrker:

- att arealgränsen för avverkningsanmälan kvarstår på 0,5 ha
- att ge stöd för att öka arealen ädellövskog
- att inskränkt brukande vid artskyddsbeslut ges ersättning.
- att sekretess för arter i 20 kap 1 § offentlighets- och sekretesslagen inte ska gälla mot berörd fastighetsägare.

Länsstyrelsen avstyrker förslagen om:

- att kopplingen mellan underrättelse för avverkning enligt 14 § skogsvårdslagen och anmälan för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken tas bort,

- ändring av tiden mellan underrättelse om skogsbruksåtgärd och tidpunkten då åtgärden får påbörjas från sex veckor till tio dagar,
- ändring av tillämpningarna kring ädellövskog i övrigt,
- minskade krav på underrättelser för skogsbilväg/traktorväg, skogsgödsling med mera.

Fortsatt stor kunskapsbrist om skogar med höga naturvärden och skogens kulturmiljöer

Det är Länsstyrelsens uppfattning att det fortfarande idag råder en stor kunskapsbrist om skogsmarkens kvarvarande naturliga livsmiljöer för arter samt om förekomster av rödlistade-, hotade- och fridlysta arter, vilket även nyligen konstaterats av Riksrevisionen och den föregående skogsutredningen. Det samma gäller för utbredningen av de naturtyper som omfattas av EU:s naturvårdsdirektiv. Den nyckelbiotopsinventering som en gång utfördes var bra, men tyvärr långt ifrån heltäckande.

Många av de konflikter mellan privata och allmänna intressen som uppkommer i samband med slutavverkning har sin orsak i brist på kunskap om skogar med höga naturvärden. Den förra skogsutredningen (SOU 2020:73) diskuterade denna brist och föreslog en ny fördjupad heltäckande inventering av skogar med höga naturvärden som skulle bekostas av staten och utföras av Skogsstyrelsen. Denna skogsutredning fokuserar på att underlätta ett aktivt skogsbruk. Utredaren menar att kostnaden för att ta fram den kunskap som krävs för att bedöma eventuella inskränkningar i skogsbruket bör delas av markägaren och staten. Utredaren föreslår en begränsning i den del som ska bekostas av markägaren som delvis ska regleras i en förordning.

Utredaren föreslår även en förkortad tid mellan att en underrättelse om slutavverkning inkommit och tidpunkten då en åtgärd får påbörjas från dagens sex veckor till tio dagar. Detta trots att utredaren samtidigt konstaterar att *"de underrättelser som kräver mer omfattande tillsynshandläggning till exempel via fältbesök, inhämtande av mer underlag, föreläggande eller liknande kräver ofta betydligt längre tid än sex veckor"*. Ovanstående förslag och ytterligare några andra förslag, som berörs nedan, riskerar att spåda på de konflikter som uppstår mellan allmänna och privata intressen där konflikten bygger på otillräcklig kunskap hos markägare och

myndigheter om den yta som ska avverkas. Det finns även en stor risk för att ännu fler ärenden kommer att avgöras i domstol.

Länsstyrelsen menar att det behövs en grundläggande inventering av skogar med höga naturvärden och att detta skulle bespara privata markägare kostnader behäftade med undersökningar inför underrättelse om avverkning. En grundläggande kunskap om var skyddsvärda skogar finns kvar skulle dessutom ge en bra kunskapsgrund för ersättning från staten till markägare i samband med skydd av skog av höga naturvärden och fridlysta arter och vid uppfyllande av EU:s restaureringsförordning. Slutligen skulle detta kunskapsunderlag ge en bra grund för bevarande av hotade skogslevande arter.

Kulturmiljölagen (KML) nämns ej i delbetänkandet vilket är en brist. En viktig sak att beakta när det gäller kunskapskravet är att skogarna är fulla av kulturmiljöer som inte är registrerade i kulturminnesregistret/Fornsök. Anledningen till detta är att skogarna är mycket bristfälligt inventerade. En stor andel av dessa oregistrerade kulturmiljöer är fornlämningar och för dessa krävs tillstånd enligt kulturminneslagen inför föryngringsåtgärder som till exempel markberedning och plantering. Tillståndskravet gäller både för lämningen och området intill den, det så kallade fornlämningsområdet. Här räcker det inte att ta hänsyn. Länsstyrelsen upplever att kunskapen att avgöra om en lämning är fornlämning som kräver tillstånd eller en övrig kulturhistorisk lämning, som ska hanteras enligt Skogsvårdslagen, inte finns hos markägare och skogsbolag. Redan idag ser vi att det är få som söker tillstånd sett i förhållande till hur många oregistrerade lämningar som berörs av tillståndspliktiga skogsbruksåtgärder.

Förändringar av krav på anmälan av skogsbruksåtgärder försämrar tillsynen

Förändringar av krav på anmälan av skogliga åtgärder kommer att försämra Skogsstyrelsens möjlighet att bedriva en fungerande förebyggande tillsyn. Det kan även komma att motverka möjligheten att nå beslutade miljömål och bedöma om planerade åtgärder är förenliga med gällande lagstiftning. Ett förändrat system för anmälan av skogliga åtgärder kräver att det finns en praktiskt rimlig möjlighet för tillsynsmyndigheten att fånga upp och agera på planerade åtgärder som uppenbart skulle strida mot gällande mål, i synnerhet de som kopplar till EU-lagstiftningen. Här är inte skogsbruket undantaget. Problemen bottnar dels i den föreslagna

förändrade avgränsningen av vilka specifika åtgärder som ska anses anmälningspliktiga, där även mindre omfattande åtgärder på fel plats kan komma att medföra otillåten miljöskada, dels förslaget om en kraftigt förkortad handläggningstid som omöjliggör adekvat kunskapsinhämtning från Skogsstyrelsens sida och inte heller ger praktisk möjlighet att agera vid behov. Bristen blir alltså särskilt tydlig när det kommer till möjligheten att genom förebyggande tillsyn fånga upp åtgärder som kan kräva särskild prövning eller annars komma att strida mot allmänna hänsynsregler eller mot specialregler som innebär att tillsynsmyndigheten har skyldighet att fatta nödvändiga beslut om förbud eller förelägganden med krav på nödvändig anpassning. Risker för att förbjudna åtgärder utförs ökar. Det finns därför anledning att befara att det blir en förskjutning från förebyggande tillsyn och/eller prövning innan åtgärder utförs, till tillsyn efter åtgärd för att hantera överträdelser. Länsstyrelsen anser inte att detta är en lämplig utveckling vare sig för miljön eller för förhållandet mellan markägare och tillsynsmyndigheter.

Kap 1. Utredningen föreslår särskilda förutsättningar för skogsbruket jämfört med alla andra verksamheter

2 kap. 7 a § miljöbalken - Förslaget innebär att utredaren anser att skogsbruket ska omfattas av andra kunskapskrav än övriga verksamheter. Detta innebär ett helt nytt avsteg från miljöbalkens generella principer och riskerar att ge signalen att alla verksamheter inte är lika inför lagen. Utredningen menar att skälet är att skogsbruket handlar om pågående markanvändning, men det finns andra områden där det också handlar om pågående markanvändning, där åtgärderna kräver tillstånd och framtagande av en miljökonsekvensutredning helt på den sökandens bekostnad. Så är det exempelvis vid utökande av lantbruk som ofta sker där verksamheten redan pågår.

Det är vidare otydligt vem som ska avgöra förhållandet mellan kostnaden och värdet på den berörda delen av fastigheten. Länsstyrelsen befärar att det kan bli svårt för Skogsstyrelsen att samla i opartiska uppgifter av värdet på fastigheten och vad utredningarna kostar. Det gör att det blir svårt för myndigheten att avgöra hur mycket kunskap de kan inhämta från markägaren.

Kap 4. Förslagen innebär problem att hantera specialregler med grund i EU-lagstiftningen

A. Miljökvalitetsnormer och försämringsförbudet i vattendirektivet.

Utredningen nämner att enligt 5 kap 3 § miljöbalken har Skogsstyrelsen ett ansvar för att miljökvalitetsnormerna följs. Det behöver förtydligas att miljökvalitetsnormerna för vatten inte enbart omfattar vattenkvalitet, utan också kräver en bedömning av olika verksamheters inverkan på statusen för hydromorfologin och biologin. Detta betyder att all verksamhet som kan innebära störning som innebär att vattenmiljön försämras ska bevakas av tillsynsmyndigheten (5 kap 4 § miljöbalken). Utredningen behandlar inte alls frågan om nuvarande tillsyn av skogsbruksåtgärder på ett tillräckligt sätt hanterar inverkan på miljökvalitetsnormer eller om det behövs någon förändring i detta avseende.

Skogsstyrelsen har i underlag till utredningen gjort en övergripande bedömning att Skogsvårdslagens krav i de flesta fall bör vara tillräckliga för att bidra till att miljökvalitetsnormerna för vattenförekomster ska kunna följas. Samtidigt visar Skogsstyrelsens egen uppföljning av genomförda avverkningar att det fortfarande inte lämnas någon kantzona vid en tredjedel av vattendragens stränder ([Skogsstyrelsen](#)). Även om det är oklart om detta medfört statusförsämringar i alla de enskilda fallen är det uppenbart att flertalet åtgärder har tillåtits som inneburit att möjligheten att klara gällande normer har försvårats och därmed strider mot syftet i vattendirektivet.

B. Försämringsförbudet i art- och habitatdirektivet (AHD) och naturrestaureringsförordningen (NRF)

Ett viktigt inslag i NRF är att skyddsvärda naturtyper enligt AHD inte får försämrats, varken innan eller efter att restaureringsåtgärder genomförts. Att följa utvecklingen för dessa naturtyper kommer att bli en uppgift för tillsynsmyndigheterna som kommer att kräva en kraftigt förbättrad kunskap om deras utbredning och status, samt vidare en stärkt tillsyn av de åtgärder som riskerar en försämring. Utredningens föreslagna förändringar skulle kunna motverka denna möjlighet.

C. Natura 2000-områden

För skogliga ärenden som riskerar värdena i utpekade Natura 2000-områden finns en skyldighet för myndighet att ingripa på grund av art- och habitatdirektivet som har implementerats genom

införandet av Naturatillståndsplikten i 7 kap 28 a § MB samt 16 och 19 §§ områdeskyddsförordningen. Av 19 § följer att myndigheter som meddelar ett beslut som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område ska göra en bedömning av beslutets konsekvenser för ifrågavarande område avseende de förhållanden som följer av 16 § samma förordning.

Inom ramen för sina befogenheter ska myndigheterna därvid vidta de åtgärder som behövs eller är lämpliga med hänsyn till det skyddsintresse som föranlett att ett område förtecknats.

D. Artskyddet

Artskyddsregelverket kan innebära att skogsbruksåtgärder inte får genomföras. Även om ansvaret att känna till när en planerad åtgärd riskerar kollidera med artskyddet ligger på verksamhetsutövaren är det i praktiken genom sedvanlig anmälan till Skogsstyrelsen som denna fråga som regel aktualiseras och en första bedömning görs.

E. Avskogningsförordningen

Den parallella utredningen SOU 2025:17 lyfter fram 12:6 i miljöbalken som en befintlig reglering som har en direkt koppling till avskogningsförordningens syften och kan anses vara relevant lagstiftning när det gäller avverkning av skog i Sverige.

Kap 5. Förslag om tydliggörande av samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken

Det finns flera problem med att en avverkningsanmälan inte längre automatiskt ska räknas som en anmälan om samråd enligt miljöbalken. Utredaren föreslår att markägaren ska vara ansvarig för att vid behov lämna in ett samråd enligt en av regeringen i en särskild förordning upprättad uttömmande lista på när en skogsbruksåtgärd behöver anmälas för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Trots detta förslag till särskild förordning bedömer Länsstyrelsen att det kan bli svårt att avgöra när en avverkning behöver anmälas enligt miljöbalken och inte. Det kräver också att markägaren har bra kunskap om naturvärden och arter med mera på sin mark för att kunna avgöra om de behöver en anmälan eller inte. Länsstyrelsen ser en risk att det i vissa fall kan bli så markägaren och myndigheterna gör olika bedömningar av om en åtgärd behöver anmälas enligt 12:6.

12 kap. 6 b § - En anmälan om samråd krävs för åtgärder som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön. Den bestämmelsen gäller

oavsett storleken på området som påverkas. Det är inte lämpligt att ha ett undantag som gäller att avverkningar under 2 ha på mindre brukningsenheter skulle undantas krav om samrådsanmälan. En väsentlig ändring av naturmiljön kan ske även om det är ett litet område som berörs. I exempelvis ädellövskog kan det vara många avverkningar som skulle falla in under detta och som då inte skulle kräva en anmälan enligt 12:6. Detta undantag gör dessutom att alla inte blir lika inför lagen och att det finns risk att höga naturvärden försvinner. Om det finns en lista och en karta över när en skogsbruksåtgärd kräver anmälan enligt 12:6 bör den gälla oavsett storlek på avverkningen eller brukningsenheten.

5.2.1. Idag anmäler markägare avverkningar som inte är skogsbruksåtgärder, exempelvis omställning från skog till bete till Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsen noterar detta och skickar anmälan vidare till rätt myndighet tex länsstyrelsen. Eftersom en avverkningsanmälan automatiskt också räknas som 12:6 så har handläggningen av dessa ärenden fortsatt som vanligt trots att de har bytt myndighet. Enligt utredningens förslag ska avverkningsanmälningar inte längre automatiskt vara 12:6 och dessa ärenden är inte heller skogsbruksåtgärder vilket gör att de inte kommer att falla in under undantaget i 12 kap. 6a och 6b §§ MB. Det behöver därför bli tydligt för markägarna på något vis att åtgärder och avverkningar i skog som inte är skogsbruksåtgärder kräver anmälan till annan myndighet.

Förslaget att införa särregler för skogsbruksåtgärder som omfattas av anmälningsplikt enligt 12:6 § MB är olämpligt.

5.2.2 Det finns tillämpningssvårigheter med att en avverkningsanmälan enligt skogsvårdslagen också är en anmälan för samråd enligt miljöbalken, vilket redan påpekats av Skogsutredningen 2019. En av dessa svårigheter är problematiken med att veta vilket regelverk Skogsstyrelsen tillämpat vid sin tillsyn. Det finns utmaningar i att identifiera om ett beslut från Skogsstyrelsen att inte vidta någon åtgärd är ett beslut baserat på miljöbalken, skogsvårdslagstiftningen eller båda, vilket också synliggjorts genom praxis. Länsstyrelsen är enig kring att nuvarande ordning kan leda till en otydlighet kring med stöd av vilken lagstiftning som Skogsstyrelsen bedömt anmälda avverkningsärenden. Det föreslagna förslaget innebär dock helt andra komplikationer.

Länsstyrelsen tolkar förslaget som att utredaren vill frikoppla alla övriga skogsbruksärenden från miljöbalken. Länsstyrelse ställer sig frågande till vem som ska göra bedömningen av om övriga skogsbruksåtgärder som inte anmäls för samråd är förenliga med 2 kap. miljöbalken. Det talas om att skogsvårdslagen fortfarande ska hantera frågor om miljöhänsyn som ryms inom intrångsbegränsningen. Distinktionen mellan sådana ärenden som leder till krav som ryms inom intrångsbegränsningen respektive sådan som leder till behov av tillsynsbeslut med rätt till ersättning är dock inte tydlig redan vid uppstarten av ett ärende. Länsstyrelsen anser det inte heller klarlagt när och med stöd av vilka tillsynsbestämmelser i miljöbalken som Skogsstyrelsen ska kunna agera på eget initiativ om en skoglig åtgärd inte har anmälts för samråd och den behöver regleras.

I avsnitt 5.3.6 föreslår utredningen att samråd enligt 12:6 endast ska behövas under vissa särskilt angivna förhållanden som skulle förtydliga men samtidigt begränsa bestämmelsens omfattning.

Länsstyrelsen ifrågasätter lämpligheten i att införa ändringar som innebär att man frångår principen om en jämlik behandling jämfört alla övriga verksamheter som berörs av samma generella bestämmelser i miljöbalken (Allmänna hänsynsregler i 2 kap. MB samt 12:6 § MB).

Följderna innebär ett undergrävande av de principer som legat till grund för att samla miljöbestämmelser i miljöbalken.

5.3.7 En uttömmande lista för samråd.

Konkret innebär förslaget om en uttömmande lista för samråd en för bestämmelsen totalt omvänd ordning. 12:6 i miljöbalken innebär en skyldighet att göra en samrådsanmälan om en åtgärd kan komma att väsentligen ändra naturmiljön. Skogsstyrelsen föreslås få ansvaret att närmare peka ut de områden som inom skogsbruket behöver samrådas samt hur dessa områden avgränsas. Utredningen lyfter fram exempel på informationskällor för att definiera samrådsområden är tidigare inventeringar av områden med höga naturvärden, statliga skyddsvärda skogar, värdekärnor samt särskilt värdefulla och värdefulla vattendrag. Även livsmiljötyper i enlighet med art- och habitatdirektivet som inte är inventerade, men som enkelt kan definieras lyfts fram.

I SOU 2025:17 Anpassning av svensk rätt till avskogningsförordningen konstateras att: "Eftersom det inte finns någon heltäckande inventering av skogar med höga naturvärden,

beror vilka hänsyn som tas i det enskilda fallet på om det har identifierats några särskilda värden i det enskilda området som kräver att hänsyn tas enligt dagens lagstiftning”.

5.3. Detta lösningsförslag innebär att markägaren i många fall behöver göra två anmälningar. Det är svårt att se att det skulle kunna ses som en förenkling.

Länsstyrelsen ser att det är svårt för många verksamhetsutövare att göra en bedömning av när en åtgärd eller verksamhet behöver anmälas enligt 12:6. Frågan är dock varför skogsbruksåtgärder ska skiljas ut från andra verksamheter som tex kabeldragningar.

Utredningen menar att markägare har svårigheter att få tillgång till uppgifter på sina fastigheter eftersom uppgifter i Artportalen kan omfattas av sekretess eller att de av andra anledningar är svåra att få tag på. Även om detta förhållande även gäller för andra verksamhetsutövare instämmer Länsstyrelsen i att markägaren bör få del av dessa uppgifter. Länsstyrelsen har dock svårt att se att borttagande av sekretess för berörd fastighetsägare ska lösa kunskapsproblemet och tillgången till uppgifter i Artportalen. Artportalen är långt ifrån heltäckande och det kräver dessutom en del kunskap att tolka uppgifter om noggrannhet med mera. Att det inte finns några fynd av arter enligt Artportalen innebär inte att det inte finns arter i det aktuella området. Tillgång till Artportalen kan därför aldrig ersätta egen kunskap om arter på markägarens skogsinnehav.

5.3.6. Om samråd enligt 12:6 bara ska ske när en skogsbruksåtgärd genomförs i specifika områden med mycket höga naturvärden eller enligt listan förutsätter det att markägarna har höga kunskaper om sina marker så de kan göra den bedömningen. Många skogliga områden saknar inventeringar och därmed kunskap om det finns höga naturvärden eller inte. För att öka på kunskapen borde Skogsstyrelsen få möjlighet att göra en heltäckande inventering av skogar med höga naturvärden och de som redan är registrerade behöver finnas med i kunskapsunderlaget. En anmälan om samråd krävs för åtgärder som väsentligt ändrar naturmiljön och det står inget om att området måste ha *mycket* höga naturvärden för att samråd ska krävas. Om man bara kräver samråd i områden med mycket höga naturvärden riskerar stora områden med lite lägre värden och som kan få mycket höga värden inom en tid gå förlorade.

5.4.1. Länsstyrelsen menar att samrådslistan gemensamt bör tas fram av Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket. Anmälan om samråd krävs

så fort en åtgärd väsentligt förändrar naturmiljön. Det finns inget i miljöbalken om att det bara gäller för de arter och områdesskydd som behövs för att uppfylla Sveriges internationella åtaganden. Listan borde därför vara så heltäckande att alla skogsbruksåtgärder i områden där det riskerar att väsentligt förändra naturmiljön kräver en anmälan om samråd. Annars blir det olika hantering mellan olika typer av verksamheter och det är inte rättssäkert.

Kap 7. Övriga åtgärder med krav på underrättelse

7.2.2. Krav på samråd enligt miljöbalken om skogsbil- och traktorvägar med Skogsstyrelsen föreslås enligt utredningen att tas bort och underrättelseplikt enligt skogsvårdslagen införs för skogsbil- och traktorvägar längre än 300 meter. En kommentar till ändringen som föreslås ske är att anmälningsplikt eller tillståndsplikt för vattenverksamhet fortsatt gäller vid anläggande av broar eller trummor i vattendrag vid exempelvis anläggande av skogsbilvägar eller traktorvägar. Förslaget kan möjligen bidra till en otydlighet där verksamhetsutövaren vid anläggande av skogsbilvägar eller traktorvägar som är mindre än 300 meter inte anmäler vattenverksamheten eller ansöker om tillstånd till vattenverksamheten. Det är för övrigt noterbart att även kortare vägsträckor som anläggs på fel plats och på fel sätt kan komma att skada naturmiljön på ett sätt som inte är acceptabelt utifrån 2 kap. miljöbalken.

Kap 8. En ny syn på ädellövskog som riskerar att kraftigt försämra villkoren för en redan hotad biologisk mångfald

Samtliga förslag saknar en övergripande analys av konsekvensen för naturmiljön. Landskapsperspektivet saknas och den gröna infrastrukturen för ädellövskog riskerar att försämrats kraftigt. Att koppla kravet för när en anmälan ska göras och plikten att föryngra, till brukningsenheten i stället för till ädellövsbeståndet som kan gå över flera fastighetsgränser, kan leda till att värdefulla ädellövsbestånd styckas upp och försvinner. Hotade och rödlistade arter av kärlväxter, svampar, lavar, insekter och mollusker är ofta bundna till en specifik plats, det talas ofta om ekologisk kontinuitet. Svampar lever t ex i symbios med ädellövträd och hassel på platsen, Marken har en specifik kemisk sammansättning (exempelvis ett högt pH på grund av kalk- eller grönstenspåverkan) som är gynnsam på

en särskild plats på fastigheten för kärlväxter, svampar och mollusker. Rödlistade lavar, svampar och insekter lever i och på biologiskt gamla träd äldre än två hundra år. Dessa arter kan inte bara plötsligt dyka upp på en annan plats på fastigheten, beroende på en kraftigt begränsad förmåga eller benägenhet att sprida sig. Det är även av största vikt att betona att ekar börjar bli biologisk intressanta, i så måtto att de kan hysa även rödlistade arter, när deras ålder närmar sig eller överstiger 200 år, det vill säga ca 80-100 år efter att ekarna normalt avverkas. Leveranstiden för dessa ädellövsmiljöer är väldigt lång och kan inte flyttas runt som vilken granplanta som helst.

Skogsstyrelsens möjlighet att förelägga om anläggning av ny ädellövskog tas bort enligt förslaget och det ska vara möjligt för fastighetsägare att omföra ädellöv till tex barrskog, under förutsättning att andelen ädellövskog bibehålls på brukningsenheten. I kombination med ovanstående förändringar och förslaget att ansökan om tillstånd för avverkning i ädellövskog tas bort och att 10 dagars regeln ska gälla, öppnar det upp för risker som innebär mer fragmentering och förlust av ädellövskogar med lång kontinuitet. Om förslagen genomförs kommer det sannolikt att leda till ett kraftigt försämrat tillstånd för biologisk mångfald kopplat till ädellövskogar.

Förslaget att stimulera ökad arealen ädellövskog är bra men utgör en risk om det sker på bekostnad av stöd för att sköta ädellövskog. Skötsel av ädellövskog kräver åtgärder under flera tillfällen under en omloppstid och är ofta mer kostsamt än en barrskogsskötsel. Det finns risk att röjningar inte genomförs med resultatet att beståndet långsamt utvecklas till granbestånd och att motivation minskar för att öka arealen ädellöv på brukningsenheten.

Kap 9. Hantering av underrättelser

Såväl denna utredning som SOU 2025:17 *Anpassning av svensk rätt till avskogningsförrordningen* utgår från föresatsen att Skogsstyrelsens tillsyn av samtliga anmälda och inte anmälda åtgärder fungerar i dagsläget. Länsstyrelsen delar inte denna uppfattning.

Länsstyrelsen ställer sig vidare undrande till utredarens kommentar på sid 250: *"Slutligen finns ett mindre antal underrättelser som kräver mer omfattande tillsynshandläggning till exempel via fältbesök, inhämtande av mer underlag, föreläggande eller liknande. I de fallen*

är handläggningstiden inte sällan betydligt längre än sex veckor. Även här spelar alltså nuvarande tidsfrist ingen roll". Länsstyrelsen har svårt att se att en minskning till en tidsfrist på tio dagar skulle leda framåt i den typ av ärenden som beskrivs i citatet ovan. I många fall tar det ju tid innan dessa ärenden uppmärksammas då Skogsstyrelsens resurser för handläggning är så små.

I en perfekt värld där vi hade haft en betydligt bättre kunskap om exempelvis natur- och kulturvärden och Skogsstyrelsens resurser för handläggning av ärenden legat på en rimlig nivå hade kanske uttalandet stämt, men här verkar Länsstyrelsen och utredaren ha helt olika uppfattning av verkligheten. Länsstyrelsen vill också passa på att hålla med om att dagens underrättelser om slutavverkning verkligen skulle behöva reformeras. Den information som markägaren delger Skogsstyrelsen innehåller mycket ofta ingen uppgift alls om vad det är för skog som ska avverkas, vilken medelålder den har, vilka kända natur- och kulturvärden som finns etc. Det går helt enkelt inte att få reda på vad det är för sorts skog som ska avverkas trots att denna information ofta finns hos markägaren, åtminstone med avseende på medelålder och dominerande trädslag. Det som alltid framgår är belägenhet och areal. Länsstyrelsen föreslår att den obligatoriska information om vad som markägaren vill avverka som ska delges Skogsstyrelsen uppgraderas så att handläggningen kan gå fortare.

Kap 10. Kostnadsfördelning för kunskapsinhämtning.

Kostnad för att inhämta ny kunskap kan behöva fördelas mellan stat och enskild, men inte på det nu föreslagna sättet.

Hänsyn till markägarens kostnad för att inhämta ny kunskap i förhållande till värdet på den berörda delen av fastigheten innebär att skogsbruksåtgärder skiljs ut från övriga verksamheter som får ta hela kostnaden själva. Skälen till att staten tidigare fick ansvar att genomföra NB-inventeringen på mindre skogsägares marker var att man ansåg att mindre markägare inte hade rätt kunskap för att kunna göra detta själva. Skogsbolagen ville och fick utföra inventeringen själva. När sedan möjligheten till en allomfattande naturvärdesinventering av skogsmarkens naturvärden försvann landade ju ansvaret tillbaka på markägaren att stå för kunskapsinhämtningen. Länsstyrelsens erfarenhet är att enskilda markägare i många fall fortfarande saknar tillräcklig kunskap om

bedömning av naturvärden, och att skogar med höga naturvärden anmäls för avverkning.

Vattenmyndigheten, för södra Östersjöns synpunkter på delbetänkande "Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk" ur ett vattenförvaltningsperspektiv.

Utöver de synpunkter som redan framförts under ovanstående stycke om miljökvalitetsnormer för vatten, så har vattenmyndigheten följande synpunkter.

Produktionsmålet och miljömålet ska fortsättningsvis gälla parallellt och det finns ingenting i delbetänkandet som säger att ändringarna i regelverket ska innebära att miljöhänsynen ska minska. Det är viktigt för förvaltningen av vattnen.

Utredaren påpekar att Sverige har infört stor del av kraven på kontroll och uppföljning enligt gemenslagslagstiftning (EU-direktiv) genom hänvisning till tillsyn. Tillsynen är därmed ett viktigt redskap för vattenförvaltningen när det gäller att kontrollera och följa upp om de åtgärder utförs och vattenmiljöhänsyn tags som krävs för att följa miljökvalitetsnormer för vatten. Detta understryks dessutom av vattenförvaltningens åtgärdsprogram, Skogsstyrelsen, åtgärd 1: Tillsyn inom skogsbruket. Skogsstyrelsen ska utveckla och prioritera sin tillsyn av skogsbruksåtgärder i anslutning till vattenförekomster så att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Vattenmyndigheten tycker därför att det är viktigt att anmälningsplikten för skogsskötselåtgärderna bibehålls så att tillsynsmyndigheterna är medvetna om att de görs och kan initiera tillsyn. Ett tydligt exempel på detta är arealgränsen för avverkningsanmälan. Vattenmyndigheten håller med utredaren om att den bör vara kvar vid 0,5 ha.

Anmälningsplikten föreslås finnas för skogsskötselåtgärder så som maskinell gödsling, maskinell askåterföring samt anläggande av skogsbilvägar och traktorvägar om sådana är längre än 300 meter. Gödsling och askåterföring är åtgärder som har betydelse för miljökvalitetsnormer för vatten så det är bra att de omfattas av anmälningsplikten. Däremot föreslås uttag av grenar och toppar (GROT) undantas. Det understödjer inte vattenmyndigheten då det

är skogsskötselåtgärd som har effekt på vattenförekomster. Att låta bli göra GROT-uttag kan leda till övergödning i vissa miljöer men i andra känsliga områden kan uttag leda till försurning. Anmälningssplikten bör omfatta även uttag av GROT.

Det är svårt att se vilken effekt förändringarna av regelverket kring samrådsplikten enligt 12 kap. 6 § miljöbalken kan få för miljö kvalitetsnormerna för vatten. Vad Vattenmyndigheten förstår av utredningen sker idag stor del av tillsynen av skogsskötselåtgärderna i samband med samråd. Enligt miljöbalken har Skogsstyrelsen en skyldighet att vid samråd utreda om skogsskötselåtgärderna har en negativ inverkan på miljö kvalitetsnormerna (Utredaren framhåller att samrådsplikten enligt 12 kap. 6 § miljöbalken säkerställer kontroll- och övervakningsmöjligheter i skogsbruksfrågor i ärenden som berör Natura 2000 och Vattenförvaltningen). Om syftet med regeländringarna inte bara är att förenkla processen att ansöka om, utan även att minska antalet samråd, kommer det att påverka möjligheterna till kontroll av om de miljöhänsyn som krävs för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska nås, tas. Om så är fallet bör möjligheterna till tillsyn kompenseras, ökas på annat sätt.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Allan Widman med naturvårdshandläggare Jonas Hedin som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Johan Blom länsråd, Martin Unell, avdelningschef Naturavdelningen, Tomas Järnetun och Kicki Ringdahl, Naturskyddsenheten, Lars Ljungström, Samhällsbyggnadsenheten, Sofia Herbertsson, Vattenenheten, Liselotte Källström, Kulturmiljöenheten, och Måns Denward och Mikael Gyllström, Vattenmyndigheten för södra Östersjöns vattendistrikt medverkat.